

Endel Türi 13.03.1930–08.12.2007

Pärast rasket haigust lahkus meie hulgast 77. eluaastal Tartu Ülikooli mikrobioloogia instituudi emeriitdotsent Endel Türi.

Endel Türi alustas oma teadlaseteed juba TRÜ üliõpilaste teaduslikus ühingus, pälvides võistlustööga I auhinna. Üliõpilaspõlves alanud töödest ja tegemistest kasvas välja ka tema 1966. aastal kaitstud kandidaadiväitekirj tuberkuloosi eksperimentaalsest diagnostikast.

Endel Türi töötas Tartu Ülikooli arstiteaduskonna õppejõuna aastatel 1959 kuni 1998. Tema loengud ja praktikumid olid alati väga arusaadavad ja selged, vürtsitatud elulähedaste näidetega. Selliseid inimesi nimetatakse sündinud õppejõududeks. Endel Türi oli uurijavaimuga mees, keda paelus elu selle

looduslikus ja filosoofilises mitmekesisuses. Seda huvi süstis ta ka oma kolleegidesse ning arvukatesse õpilastesse. Aastate jooksul andis ta Eesti arstiteadusesse hindamatu panuse tuberkuloosi ja uroloogiliste infektsioonide uurimisega. 2003. a tunnustas Eesti president teda Eesti Punase Risti V klassi teenetemärgiga.

Eesti Vabariigi laiema avalikkuse tähelepanu köitis Endel Türi, kui ta koos tuntud ftisiaatri Guido Arroga 1992. aastal taastas Tiisikuse Vastu Võitlemise Ühingu ning sai selle esimeheks. Tartu Ülikooli Kliinikumi kopsukliinikus käivitati tema juhtimisel nüüdisaegsel tasemel tuberkuloosidiagnostika. Järgnesid uurimistööd koos Eesti Maaülikooli teadlastega: näidati esimest korda veiste ja sigade mükobakterioosi levikut ja ohtusid Eestis; uuriti ka levinud ravimtaimede keerulisi toimemehhanisme ja suuõõne ohtlikke mikroobe. Mitmed tema õpilased on edasi liikunud laia maailma ning töötavad Inglismaa ja Iirimaa erialastes uurimisasutustes.

Keegi ei suudaks kokku lugeda, kui paljude inimeste isikliku elu ja tervise probleeme ta suutis elu jooksul lahendada. Kodusaarelt Hiiumaalt pärit elutarkust ja huumorimeelt jagus kõigile, kes teda tundsid, austasid ja armastasid. Mälestus Endel Türi tõsi- ja naljajuttudest, tema vaimustus mesilaste pidamisest, jahil käimisest ja akordionimängust koos sooja naeruga jäävad saatma neid, kes teda tundsid.

Tartu Ülikooli arstiteaduskond
TÜ mikrobioloogia instituut
Tartu Linna ja Maakonna Tuberkuloosi
Vastu Võitlemise Selts